

Ordliste

5S

Fem relaterte begreper som begynner med S og som beskriver en arbeidspraksis som fører til visuell kontroll og en Lean bedrift. De fem begrepene er:

1. Sortere (Seiri): Skill nødvendige og ikke-nødvendige gjenstander, verktøy, deler, materialer, papirer og kast det som ikke trengs.
2. Systematisere (Seiton): Sorter og sett opp det som er igjen på en oversiktlig måte – et sted for alt, og alt på sin plass.
3. Skinne (Seiso): Rydd og vask
4. Standardiser (Seiketsu): Renhet som en følge av arbeid med de tre første S-ene
5. Sikre den nye standarden (Shitsuke): Disiplin til å gjennomføre de første 4 S-ene

A3

Begrepet A3 viser til en internasjonal papirstørrelse. Innenfor Toyota og andre Lean bedrifter betyr begrepet mye mer. Her brukes det som standardformatet for blant annet problemløsning, forslag, planer og statusoversikt. Det som er viktig er ikke formatet, men prosessen og tenkningen bak.

COPQ

Cost of poor quality. Kostnader som oppstår som følge av manglende kvalitet i produksjonsprosessene. Inkluderer arbeidsinnsats, omarbeid, kostnader ved å fjerne produktet og materialkostnader opp inntil punktet der produktet fjernes fra produksjonslinjen.

CTQ

Critical to quality, kundens prioriterte krav for kvalitet og presisjon for produkt/tjeneste.

DPMO

Defects per million opportunities. Et måltall for prosessens godhet. Angir feilrate som en brøk av antall mulige feil. Hvert produkt/tjeneste kan inneholde flere muligheter (for feil).

Fem hvorfor

En problemløsningsteknikk som innebærer å spørre hvorfor gjentatte ganger, for å komme forbi de åpenbare symptomene, helt til man finner rot-årsaken. Bør ikke forstås bokstavelig. Bruk gjerne andre måter å spørre på som ikke inneholder like sterkt element av anklage. Eks: hva er grunnen til at, hva kommer det av at osv.

Gemba

Det virkelige stedet eller det spesifikke stedet. Betyr vanligvis "på gulvet" og andre steder hvor jobben blir gjort.

Heijunka

Utjevning av arbeidsmengden. Man jevner ut typen og kvantiteten av produksjonen av enten et produkt eller en tjeneste over en gitt tidsperiode. Gjøres for å oppfylle kundens krav samtidig som batching unngås, lager minimeres etc.

Kaizen

Kontinuerlig forbedring av en hel verdistrøm eller en individuell prosess for å skape mer verdi med mindre sløsing. Ordet er japansk og betyr gradvis kontinuerlig forbedring. Det er to nivåer av kaizen:

- System- eller flytkaizen som fokuserer på hele verdistrømmen. Dette er kaizen for ledelsen.
- Prosesskaizen som fokuserer på individuelle prosesser. Dette er kaizen for arbeidsteam og teamledere.

Kanban

Betyr tegn og kort. Kanban er et system for å styre lager. Et system/signal, ofte visuelt som regulerer flyt ved å signalisere etterspørselen til oppstrømsaktiviteter.

Kontinuerlig flyt i sin reneste form betyr dette at produktet prosesseres og flyttes direkte til den neste prosessen en om gangen. Hvert steg i prosessen avslutter sitt arbeid like før neste prosess trenger produktet, og produktet overføres en om gangen. Også kjent som one-piece flow og "lag en, flytt en".

Kontinuerlig flyt

I sin reneste form betyr dette at produktet prosesseres og flyttes direkte til den neste prosessen en om gangen. Hvert steg i prosessen avslutter sitt arbeid like før neste prosess trenger produktet, og produktet overføres en om gangen. Også kjent som one-piece flow og "lag en, flytt en".

Lager

Materialer (og informasjon) som er tilstede mellom prosessstrinnene i en verdistrøm.

Ledetid

Total tid fra kunden bestiller tjenesten/produktet til tjenesten/produktet er levert.

Muda

Sløsing - enhver aktivitet som forbruker ressurser, men ikke skaper verdi for kunden.

Mura

Arbeidsaktiviteter eller informasjon som varierer betydelig og gjør at operatører må vente seg for så å vente.

Muri

Overbelastning av mennesker eller utstyr.

PUKK (PDCA/PDSA)

Planlegg - Utfør - Kontroller - Korriger
(Plan - Do - Check - Act/Plan - Do - Study - Act)

Pull

En metode for produksjonskontroll hvor nedstrømsaktiviteter signaliserer sine behov til oppstrømsaktiviteter. Pull produksjon forsøker å eliminere overproduksjon og er en av tre viktige komponenter i et komplett just-in-time produksjonssystem, sammen med taktid og kontinuerlig flyt.

Poka-yoke

Teknikker for å hindre feil. Gjerne fysiske begrensninger som hindrer arbeiderne i å begå feil som kan føre skader på produktet/tjenesten eller medarbeidere.

Prosess

eller tjenester, et sett med aktiviteter eller arbeidsoppgaver som naturlig henger sammen. Prosesser tilfører verdi og har leverandører og kunder.

Sensei

Den japanske termen for "lærer" eller "en som har vært der før". Benyttes av leanfolk for å betegne en mester i leankunnskap som et resultat av årelang erfaring.

Standardisert arbeid

"Den nåværende beste måten å gjennomføre en aktivitet slik at resultatet har forventet resultat og kvalitet samtidig som sikkerheten ivaretas"

Etablering av presise prosedyrer for hver operatørs arbeid i en prosess, basert på tre elementer:

Takttid, som er tidsintervallet produkter/tjenester må produseres innenfor i en prosess for å møte kundens krav.

Den presise arbeidssekvensen arbeideren utfører sine oppgaver innenfor takttiden.

Standard lager som inkluderer maskineneheter som trengs for å sikre en prosess med flyt.

Syv (12) former for sløsing/tidstyver

En kategorisering av de opprinnelige syv, nå tolv, formene for sløsing som en typisk finner i masseproduksjon:

Overproduksjon

- Venting
- Transport og bevegelse
- Ineffektive prosesser
- Lager
- Feil bruk av ressurser, også menneskelig potensiale
- Feilretting
- Leting
- Kunder som avslutter kundeforholdet
- Sløsing av kundens tid
- Ikke tilpassede kontrollsystemer
- Sløsing med vann og/eller energi

Takttid

Tilgjengelig produksjonstid delt på raten i kundeetterspørsel. For eksempel hvis en fabrikk opererer 480 minutter pr dag og kundens krav er 240 enheter pr dag, er takttiden på 2 minutter.

Verdi

Spesifiseres alltid ut ifra kundens/brukers behov. For at en aktivitet tilfører verdi sett fra kundens perspektiv skal følgende tre kriterier oppfylles: Kunden anser det som viktig og må være villig til å betale for aktiviteten. Aktiviteten må endre produktet eller tjenesten på en eller annen måte. Aktiviteten må gjøres riktig første gang.

Verdistrøm

Begrepet verdi indikerer at vi skaper noe av verdi som kunden ønsker og er villig til å betale for. Ordet strøm refererer til en sekvensiell flyt av aktiviteter. En verdistrøm er den veien et produkt/en tjeneste følger gjennom aktiviteter/prosesser på vei til kunden.

Verdistrømsanalyse/Verdikjedekartlegging

Et enkelt diagram over hvert enkelt steg som er involvert i material- og informasjonsflyten som trengs for å bringe produktet/tjenesten fra ordre til leveranse. Det første skrittet er å skape en visuell representasjon av hvert steg i en prosess, inklusive nøkkeldata som kundeetterspørselsrate, kvalitet, og maskin. Videre tegner man opp et kart over en forbedret fremtidig situasjon som viser hvordan produktet eller tjenesten kunne flyte hvis stegene som ikke er verdiskapende fjernes. Til sist lager man og implementerer en plan for å nå den ønskede fremtidstilstanden.

VOC

Voice of the customer, innhenting av hva kunden sier og mener om det som skal leveres, det som er levert. En måte å beskrive krav til prosessen.

